

SERVET-İ FÜNUN EDEBİYATI

(1896-1901)

SERVET-İ FÜNUN EDEBİYATI

- ✓ 1896-1901 yılları arasında etkinlik gösteren Edebiyat-ı Cedide topluluğu, Servet-i Fünun dergisi çevresinde oluştuğu için daha çok Servet-i Fünun edebiyatı olarak anılmıştır.
- ✓ Servet-i Fünun aslında bilimsel içerikli yayın yapan bir dergidir.
- ✓ Rezaizade Mahmut Ekrem'in önderliğinde Servet-i Fünun Dergisi etrafında toplanan bazı gençler Tefik Fikret'in derginin başına getirilmesiyle edebi bir topluluk özelliği kazanır.
- ✓ Sonraları Cenap Şahabettin, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Celal Sahir Erozan, Ali Ekrem Bolayır, Halit Ziya Uşaklıgil'in katılımıyla genişler.
- ✓ 1901 yılına dek varlığını sürdüren topluluk, o yıl Hüseyin Cahit Yalçın'ın «Edebiyat ve Hukuk» adlı yazısından dolayı Servet-i Fünun'un kapatılmasıyla birlikte dağılır.
- ✓ Tanzimat edebiyatıyla başlayan Batılılaşma, Servet-i Fünun'la birlikte tam anlamıyla yerleşmiştir.

GENEL ÖZELLİKLERİ

- ✓ Sanatçılar, devlet yönetiminin baskıcılığını bahane ederek toplumsal konulara eğilmediler.
- ✓ Onlar “her şey şiirin konusu olabilir” görüşünü benimsemişler; fakat dönemin siyasal baskıları nedeniyle aşk, doğa, aile hayatı ve gündelik yaşamın basit konularına eğilmişlerdir.
- ✓ “Sanat için sanat” ilkesine bağlıdırlar.
- ✓ Fransız edebiyatından etkilendiler.
- ✓ Aruz başarıyla ölçüsü kullanılmıştır.
- ✓ Nazım birimi olarak dize tercih edilmiştir.
- ✓ Hep uzak ülkelere gitme hayaliyle yaşadılar.
- ✓ Nazım (şiir) nesre (düz yazı) yaklaştırılmıştır. Konu bütünlüğüne önem verilmiştir.
- ✓ Batı'dan sone ve terza-rima gibi yeni nazım şekilleri alınmıştır.
- ✓ Serbest müstezat nazım biçimi de kullanılmış, ayrıca ilk mensur şiir örnekleri de verilmiştir.

- ✓ Şiirde parnasizm ve sembolizmden etkilenmişlerdir.
- ✓ Romanda ağırlıklı olarak realizm ve natüralizm akımlarının etkisinde kalmışlardır.
- ✓ Kafiye kulak içindir” görüşünü benimserler.
- ✓ Şiirde ilk defa bu dönemde konu bütünlüğü sağlanmıştır.
- ✓ Anlam dizeden dizeye geçmiş bazen de dizenin ortasından başlayarak başka bir dizenin ortasında son bulmuştur. (anjambman)
- ✓ Böylece parça güzelliği yerine bütün güzelliği esas alınmış, şiir düzyazıya yaklaştırılmıştır.

SERVET-İ FÜNUN DÖNEMİ'NDE KULLANILAN NAZIM ŞEKİLLERİ

1. SONE

- ✓ iki dört dizeli ve iki üç dizeli bölüm olmak üzere 14 dizeden oluşan nazım biçimidir.
- ✓ Uyak örgüsü abba ccd ede şeklindedir.
- ✓ Bu türün en başarılı örneklerini Tevfik Fikret ve Cenap Şahabettin vermiştir.

2. TERZA-RİMA

- ✓ Üç dizelik bentlerle kurulu İtalyan nazım biçimi.
- ✓ Dize kümelenişi ve kafiye düzeni aba bcb cdc d şeklindedir.
- ✓ Üç dizelik bentlerden oluşur yalnız son bent tek mısradır.
- ✓ Türk edebiyatında ilk kez Tevfik Fikret kullanmıştır.

3. TRİYOLE

- ✓ On mısralı bir nazım biçimidir.
- ✓ İlk iki dizelik bir parçadan sonra dörder dizelik iki bent gelir.
- ✓ Başta yer alan iki dizenin ilki birinci dörtlüğün, ikincisi ikinci dörtlüğün son dizesinde tekrar edilir.
- ✓ Kafiye düzeni "ab - aaaa - bbbb" şeklindedir.

4. SERBEST MÜSTEZAT

- ✓ Divan edebiyatı nazım biçimi olan müstezatın serbestleştirilmiş halidir.
- ✓ Hem aruz hem heceyle yazılır.
- ✓ Serbest şirden ayrılan yönleri ölçü ve uyağının olmasıdır.

SERVET-İ FÜNUN SANATÇILARI

TEVFİK FİKRET (1867-1915)

- ✓ Önceleri sanat için sanat, sonraları toplum için sanat anlayışını savunmuş ve buna uygun eserler vermiştir.
- ✓ Aruz ölçüsünü Türkçeye başarıyla uygulamıştır.
- ✓ Parnasizm akımından etkilenmiştir.
- ✓ Şiiri düz yazıya yaklaştırmıştır.
- ✓ Servet-i Fünûn'dan sonra herhangi bir topluluğa katılmamış, bazı sosyal şiirler yazmıştır.
- ✓ Dili; Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarla doludur.
- ✓ Çocuklar için yazdığı «Şermin» adlı kitabında hece ölçüsü ve yalın bir dil kullanmıştır.
- ✓ Türk edebiyatında ilk defa İstanbul'u eleştiren şair olmuştur.(Sis şiiri)
- ✓ **Eserleri:**
  - Rübâb-ı Şikeste, Haluk'un Defteri, Rübâb-ın Cevabı, Tarih-i Kadim, Doksan Beşe Doğru, Şermin, Sis

CENAP ŞAHABETTİN (1870-1934)

- ✓ Sanat için sanat anlayışına bağlı kalmış, toplumsal konularla ilgili şiir yazmamıştır.
- ✓ Şiirlerini aruzla yazmış, hecenin bir ölçü olamayacağını savunmuştur.
- ✓ Arapça ve Farsça sözcüklerle, özgün imgelerle yüklü ağır bir dili vardır.
- ✓ Şiirlerinde müziğe önem vermiş ve sembolizmin öncüsü olmuştur.
- ✓ Şiirlerinin konusunu daha çok “doğa” dan almıştır. Elhan-ı Şita adlı şiiriyle tanınır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Tâmat (şiir)
  - Hac Yolunda Avrupa Mektupları, Suriye Mektupları, Afâk-ı Irak (gezi yazısı)
  - Evrak-ı Eyyam, Nesr-i Harp, Nesr-i Sulh (makale)
  - Tiryaki Sözleri (vecizeler)
  - Yalan, Körebe, Küçük Beyler (tiyatro)
  - Shakespeare (monografi)

SÜLEYMAN NAZİF (1869-1927)

- ✓ İlk şiirlerinde bireysel temaları işlemiş, 1908'den sonra toplumsal temalara yönelmiştir.
- ✓ İlk şiirlerinde Namık Kemal başta olmak üzere Tanzimat şairlerinden etkilenmiştir.
- ✓ Makale, şiir, mensur şiir, mektup gibi türlerde eserler vermiştir.
- ✓ Nesirlerinde ahenk kaygısıyla yabancı sözcük ve tamlamalardan yararlanmıştı.
- ✓ **Eserleri:**
  - Gizli Figanlar, Fırak-ı Irak (şiir)
  - Malta Geceleri, Batarya ile Ateş (düzyazı)
  - Çal Çoban Çal, Tarihin Yılan Hikayesi (makale)

HALİT ZİYA UŞAKLIGİL (1869-1945)

- ✓ Türk edebiyatında Batı tarzında eser veren ilk büyük romancıdır.
- ✓ Servet-i Fünun döneminin en güçlü yazarıdır.
- ✓ Eserlerinde geniş tasvirlerle ve psikolojik tahlillere yer vermiştir.

- ✓ Hikâyelerinde Maupassant tarzı hâkimdir.
- ✓ Fransız realist ve natüralist yazarlardan etkilenmiştir.
- ✓ Romanlarında İstanbul'daki eğitimli ve zengin kesimi konu almış, hikâyelerinde ise halkın arasına girmeye çalışmıştır.
- ✓ Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamaları kullandığı ağır bir dili vardır. (Sağlığında eserlerini yine kendisi sadeleştirmiştir.)
- ✓ Türk edebiyatında "mensur şiir" in ilk örneklerini vermiştir. Bunları «Mensur Şiirler» adlı yapıtında toplamıştır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Sefile, Nemide, Bir Ölünün Hatıra Defteri, Ferdi ve Şürekâsı, Mai ve Siyah, Aşk-ı Memnu, Kırık Hayatlar, Nesl-i Âhir (roman)
  - Bir Şi'r-i Hayal, Bir Yazın Tarihi, Solgun Demet, Hepsinden Acı, Aşka Dair, Onu Beklerken, İhtiyar Dost, Kadın Pençesi, İzmir Hikâyeleri (hikaye)
  - Kâbus, Fûruzan, Fare (tiyatro)
  - Kırk Yıl, Saray ve Ötesi, Bir Acı Hikâye (anı)
  - Sanata Dair (makale)
  - Mensur Şiirler, Mezardan Sesler (mensur şiir)

MEHMET RAUF (1874-1931)

- ✓ İlk psikolojik romanımız olan Eylül'ün yazarıdır.
- ✓ Kahramanların iç konuşmalarına ilk kez Mehmet Rauf yer vermiştir.
- ✓ Eserlerinde toplumsal konulara yer vermemiştir.
- ✓ Romanlarında psikolojik tahlillere önem vermiş ve bunda başarılı olmuştur.
- ✓ Roman ve öykülerinde kendi hayatından kesitler vardır.
- ✓ Realizm ve natüralizm akımlarından etkilense de aşk, sevgi konularını işlediği için eserlerinde romantizmin de etkisi vardır.
- ✓ Mensur şiir tarzına özel bir önem vermiş ve mensur şiirin yayılmasında etkili olmuştur.
- ✓ Servet-i Fünunculardan daha sade bir dil kullanmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Eylül, Ferda-yı Garam, Genç Kız Kalbi, Halas, Son Yıldız, Karanfil ve Yasemin (roman)
  - Son Emel, Bir Aşkın Tarihi, Üç Hikâye, İntizar, Âşıkâne, Menekşe (hikaye)

- Siyah İnciler (mensur şiir)
- Pençe, Cidal, Sansar Ceriha (tiyatro)

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN (1875-1957)

- ✓ Roman ve hikâyeci olarak ün kazanmış; sonraları siyasi yazarlığa geçmiştir.
- ✓ Roman ve hikâyelerinde şairane ve süslü bir üslup kullanmıştır.
- ✓ Fıkra, anı, eleştiri, mensur şiir türlerinde de eserler yazmıştır.
- ✓ Eski-yeni tartışmalarında yeni edebiyatın başta gelen savunucularından olmuştur.
- ✓ “Edebiyat ve Hukuk” makalesinden dolayı Servet-i Fünun dergisi kapatılmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Nadide, Hayal İçinde (roman)
  - Hayat-ı Muhayyel, Hayat-ı Hakikiye Sahneleri, Niçin Aldatırlarmış (hikaye)
  - Edebi Hatıralar, Malta Adasında, Meşrutiyet Hatıraları (hatıra)
  - Kavgalarım (eleştiri)

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1870-1927)

- ✓ Servet-i Fünun dergisinde sanatlı, ağır bir dille yazdığı hikâyelerle Servet-i Fünun topluluğu içinde yer almıştır.
- ✓ Hikâyeleri Maupassant tarzına (olay hikâyeciliği) uygundur.
- ✓ Türkçülük ve Yeni Lisan akımını benimsedikten, Türk Yurdu, Türk Derneği dergilerine geçtikten sonra milli konularda sade bir dille hikâyeler yazmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar (hikaye)
  - Gönül Hanım (roman)

ALİ EKREM BOLAYIR

- ✓ Namık Kemal'in oğludur.
- ✓ Türk-Yunan savaşını işleyen "Vasiyet" adlı şiiri büyük yankı uyandırmıştır.
- ✓ Şiirlerinde toplumsal konulara yönelmiş, aruzun yanında hece ölçüsünü de kullanmıştır.
- ✓ **Eserleri:**
  - Zilal-i İlham, Vicdan Alevleri, Ordunun Defteri (nazım-nesir), Kaside-i Askeriye (şiir)

CELAL SAHİR EROZAN (1883-1935)

- ✓ Servet-i Fünun Topluluğunun en genç üyesidir.
- ✓ Şiirlerinin başlıca teması "kadın"dır. Şiirlerinin bu değişmez ve sürekli konusu yüzünden zaman zaman eleştirilmiştir.
- ✓ **Eserleri:**
  - Beyaz Gölgele, Siyah Kitap (şiir)
  - Buhran (mensur şiir ağırlıklı eseridir.)
  - İstanbul İçin Mebus Namzetlerim (küçük bir hiciv risalesidir.)

DÖNEMİN BAĞIMSIZ SANATÇILARI

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR (1864-1944)

- ✓ Ahmet Mithat Efendi'nin başlattığı "halk için roman yazma" geleneğini sürdürmüştür.
  - ✓ Okurlarını eğlendiren bir üslubu vardır. Toplum için sanat anlayışını benimser.
  - ✓ Toplumsal eleştirilerini mizah yoluyla dile getirir. Bu yüzden eserlerinde anormal tiplere de yer verir. Romanlarında, hırslı, aptal, sapık, batıl inançlara kapılmış, cahil, züppe, Batı özentisi kişilere yer verir.
  - ✓ Romanları teknik bakımdan başarılı değildir. Ahmet Mithat Efendi gibi olayın akışını kesip konuyla alakasız, gereksiz bilgilere yer verir.
  - ✓ Romanlarında çevre betimlemelerine ve gözlemlere sıkça yer veren sanatçıya, İstanbul'un iç mahallelerini kişi, mekan ve dil yönünden bütün canlılığıyla, başarılı bir biçimde yansıttığı için **sokağı edebiyata taşıyan yazar** denmiştir.
- ✓ **Eserleri:**
- Şık, İffet, Mürebbiye, Metres, Tesadüf, Şıpsevdi, Nimetşinas, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Gulyabani, Hakka Sığındık (roman)
  - Kadınlar Vaizi, Melek Sanmıştım Şeytanı, Katil Buse, Tünelden İlk Çıkış, Gönül Ticareti, Eti Senin Kemiği Benim (hikaye)
  - Hazan Bülbülü, Kadın Erkekleşince, Tokuşan Kafalar, İki Damla Yaş, Gülbahar Hanım (tiyatro)

AHMET RASİM (1852-1937)

- ✓ Sanat yaşamını bağımsız bir biçimde sürdüren sanatçı, roman, öykü, tarih, gezi yazısı, sohbet, anı, fıkra, dil bilgisi gibi pek çok türde eser vermiştir.
- ✓ Türk edebiyatında fıkra türünün önemli temsilcisi olan Ahmet Rasim, II. Meşrutiyet'ten sonra Hüseyin Rahmi Gürpınar ile birlikte Boşboğaz isimli bir mizah dergisi çıkarmıştır.
- ✓ Roman ve öykülerinde Ahmet Mithat Efendi ekolünü sürdürmüştür. Romanları teknik bakımdan başarılı değildir.
- ✓ Sohbet ve fıkralarında yaşadığı dönemin bütün ayrıntılarını yansıtmıştır.
- ✓ Kısa, canlı cümlelere, yaygın ve güncel deyimlere dayanan arı bir İstanbul Türkçesi kullanmış, okuyucuları saran bir üslup oluşturmuştur.

- ✓ Servet-i Fünun sanatçıları gereğinden fazla Batıcı bulmuş ve eleştirmiştir.
- ✓ Öğrencilik yıllarında Zekai Dede'den müzik dersleri alan sanatçının, birçoğu günümüze ulaşan altmış civarında bestesi vardır.

✓ Eserleri:

- Eşkal-i Zaman, Muharrir Bu Ya, Şehir Mektupları, Gülp Ağladıklarım, Cidd ü Mizah (fıkra)
- Falaka, Gecelerim, Muharrir-Şair-Edip (anı)
- İlk Sevgi, Güzel Eleni, Meyl-i Dil (roman)

KONU TARAMA SORULARI

Başlangıçtan 1901 yılına dek “sanat için sanat” anlayışında olup 1901’den sonra yazdığı şiirlerinden “toplum için sanat” anlayışına yöneldiği anlaşılmaktadır. Bu şiirlerinde baskıcı yönetime karşı çıkmış; yeniliği, medeniyetçiliği, özgürlüğü, idealistliği ve meşrutiyeti övmüştür. Aruz veznini kullanarak Türkçeyi teknik açıdan kusursuz şiirler söylemiştir. Çocuklar için yazdığı “Şermin” adlı kitabında hece ölçüsü ve yalın bir dil kullanmıştır.

1) Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cenap Şahabettin
- B) Tevfik Fikret
- C) Süleyman Nazif
- D) Hüseyin Cahit Yalçın
- E) Mehmet Rauf

2. Servet-i Fünun sanatçıları halktan uzak bir anlayışla eserler kaleme aldıkları için Servet-i Fünun Edebiyatı’na “salon edebiyatı” da denmiştir. Batı edebiyatı, özellikle Fransız edebiyatı örnek alınmış, Batı’dan alınan “sone, terza-rima, triyole ve balad” gibi yeni nazım şekilleri kullanılmıştır. Roman ve hikâyelerde ilk defa mekân olarak İstanbul dışına çıkmıştır.

Bu parçada numaralamış bölümlerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) V
- B) IV
- C) III
- D) II
- E) I

KONU TARAMA SORULARI

3. Aşağıdaki sanatçı-yapıt eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Rübâb-ı Şikeste – Tevfik Fikret
- B) Hac yolunda – Cenap Şahabettin
- C) Malta Geceleri – Süleyman Nazif
- D) Ferda-yı Garam – Halit Ziya Uşaklıgil
- E) Halas – Mehmet Rauf

4. Halit Ziya ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Edebiyatımızda mensur şiirin ilk örneği kabul edilen eserlerini “Siyah İnciler” adlı yapıtında toplamıştır.
- B) Türk edebiyatında Batılı standartlarda roman yazan ilk sanatçıdır.
- C) Mai ve Siyah adlı romanı Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk roman kabul edilmiştir.
- D) Realizm akımının etkisinde kalmıştır.
- E) Romanlarında genel olarak İstanbul ve İzmir’in seçkin tiplerini ağır sayılabilecek bir dille anlatan sanatçı öykülerinde saha sade bir dille halktan insanları anlatmıştır.

KONU TARAMA SORULARI

5. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Servet-i Fünuncuların çağdaşı olduğu halde topluluğa katılmamıştır?

- A) Hüseyin Cahit Yalçın
- B) Tevfik Fikret
- C) Mehmet Rauf
- D) Cenap Şahabettin
- E) Hüseyin Rahmi Gürpınar

6. Aşağıdaki yapıtlardan hangisinin türü diğerlerinden farklıdır?

- A) Şık
- B) Nadide
- C) Genç Kız Kalbi
- D) Körebe
- E) Kırık Hayatlar

KONU TARAMA SORULARI

Türk edebiyatındaki popüler roman anlayışının en büyük temsilcisidir. “Halk için roman” geleneği etkisi ile halkın anlayacağı konuları mizah unsurlarını da katarak kaleme alır. Natüralizm akımının gereği olarak kahramanların yaşadıkları çevrenin bütün özelliklerini verir ve kahramanlarını çevrenin diliyle konuşturur. İstanbul’un iç mahallelerindeki hayat tarzını hikâye ve romanlarında karikatürize eder. Bu yönüyle “sokağı edebiyata getiren sanatçı” kabul edilir.

7) Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Rasim
- B) Hüseyin Rahmi Gürpınar
- C) Halit Ziya Uşaklıgil
- D) Mehmet Rauf

8. Aşağıdakilerden hangisi Servet-i Fünun sanatçılarından biri değildir?

- A) Tevfik Fikret
- B) Mehmet Rauf
- C) Celal Sahir Erozan
- D) Hüseyin Cahit Yalçın
- E) Mehmet Emin Yurdakul

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net

E | canlı
dershane
.net